

Grunder för fristående examen

**YRKESEXAMEN
INOM TEXTILBRANSCHEN
2005**

Grunder för fristående examen

**YRKESEXAMEN
INOM TEXTILBRANSCHEN
2005**

© Utbildningsstyrelsen 2007

Edita Prima Oy

Helsingfors 2007

ISBN 978-952-13-3318-7 (häft.)

ISBN 978-952-13-3319-4 (pdf)

DNR **6/011/2005**

FÖRESKRIFT **Iakttas som förpliktande**

DATUM **30.3.2005**

Giltighetstid
fr.o.m. 1.4.2005 tillsvidare

De stadganden på vilka befogenheten att
utfärda föreskriften bygger
L 631/1998 13 § 2 mom
A 812/1998 1 § 1 mom

Upphäver Föreskrift Nr 41/011/2001
66/011/96
63/011/96

Ändrar Föreskrift Nr

GRUNDERNA FÖR YRKESEXAMEN INOM TEXTILBRANSCHEN

Utbildningsstyrelsen har fastställt grunderna för yrkesexamen inom textilbranschen. Examensgrunderna skall iakttas fr.o.m. 1.4.2005 tillsvidare.

Utbildningsanordnare som ordnar utbildning som förbereder för examen eller för del därav skall göra upp och godkänna en läroplan för utbildningen med beaktande av vad som bestämts i dessa grunder. Som en del av den förberedande utbildningen skall ordnas prov som utvisar yrkesskickligheten.

Examenskommissionen, examensarrangören och utbildningsanordnaren kan inte lämna grunderna för examen obeaktade eller avvika från dem.

Om de uppgifter som skall antecknas på betygen och om betygsmodellerna samt om grunderna för uppgörandet av de personliga studieprogrammen bestäms separat.

Generaldirektör	KIRSI LINDROOS Kirsi Lindroos
Överinspektör	HANNA TROBERG Hanna Troberg

INNEHÅLL

Kapitel 1

Syftet med fristående examina och målen för dem.....	9
1 § Fristående examina	9
2 § Förberedande utbildning för fristående examina	9
3 § De allmänna grunderna för sättet att påvisa yrkesskicklighet och för bedömning av examensprestationerna.....	10

Kapitel 2

Uppbyggnaden av yrkesexamen inom textilbranschen	10
1 § Examensdelarna	10

Kapitel 3

Kraven på yrkesskicklighet i yrkesexamen inom textilbranschen och grunderna för bedömningen	13
--	----

OBLIGATORISKA EXAMENSDELAR

1 § Gemensam yrkesskicklighet inom textilbranschen	13
a) Krav på yrkesskicklighet	13
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	13
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	14
2 § Produktionsekonomi och företagsverksamhet inom textilbranschen.....	14
a) Krav på yrkesskicklighet	14
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	14
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	15

VALFRIA EXAMENSDELAR

Hantverks och konstindustri inom textilbranschen (§ 3–10)

3 § Vävning	16
a) Krav på yrkesskicklighet	16
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	16
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	17
4 § Färgning	18
a) Krav på yrkesskicklighet	18
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	18
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	20
5 § Textiltryck	20
a) Krav på yrkesskicklighet	20
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	20
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	22

6 §	Tovning.....	22
	a) Krav på yrkesskicklighet	22
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	22
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	24
7 §	Specialtekniker för textilerna.....	24
	a) Krav på yrkesskicklighet	25
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	25
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	27
8 §	Bevarande skötsel av textilerna.....	28
	a) Krav på yrkesskicklighet	28
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	28
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	29
9 §	Framställning av inredningstextiler.....	29
	a) Krav på yrkesskicklighet	30
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	30
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	31
10 §	Kompletterande och efterbehandlande textiltekniker	31
	a) Krav på yrkesskicklighet	32
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	32
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	33
Den industriella textilbranschen (§ 11–21)		
11 §	Framställning av garn eller fibertyg.....	34
	a) Krav på yrkesskicklighet	34
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	34
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	36
12 §	Industriell vävning.....	36
	a) Krav på yrkesskicklighet	36
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	36
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	37
13 §	Industriell trikåframställning	38
	a) Krav på yrkesskicklighet	38
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	38
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	40
14 §	Industriell vidarebehandling	40
	a) Krav på yrkesskicklighet	40
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	40
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	41
15 §	Testning av textilerna	42
	a) Krav på yrkesskicklighet	42
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	42
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	42

16 §	Baskuskaper om underhåll	43
	a) Krav på yrkesskicklighet	43
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	43
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	44
17§	Underhåll av maskiner för framställning av garn och fibertyg.....	44
	a) Krav på yrkesskicklighet	44
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	44
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	45
18 §	Underhåll av vävmaskiner	46
	a) Krav på yrkesskicklighet	46
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	46
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	47
19 §	Underhåll av trikåmaskiner	47
	a) Krav på yrkesskicklighet	47
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	47
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	49
20 §	Underhåll av maskiner för vidarebehandling av textiler	49
	a) Krav på yrkesskicklighet	49
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	49
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	50
21 §	Informationsteknik inom det egna yrkesområdet.....	50
	a) Krav på yrkesskicklighet	50
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	50
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	50

FRIVILLIG EXAMENSDEL

22 §	Företagsamhet	51
	a) Krav på yrkesskicklighet	51
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	51
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	52

BILAGA	Beskrivning av textilbranschen	54
--------	--------------------------------------	----

Kapitel 1

SYFTET MED FRISTÅENDE EXAMINA OCH MÅLEN FÖR DEM

1 § Fristående examina

De fristående examina är inte beroende av det sätt på vilket man förvärvat sig sin yrkesskicklighet. Det kunnande som examinanderna har skaffat sig genom utbildning, i arbetslivet eller genom sina intressen behandlas som en helhet, så att detta kunnande kan användas när den erfordrade yrkesskickligheten skall påvisas vid de fristående yrkesproven.

De fristående examina är modulära till sin struktur. De utgörs av uppgiftshelheter, som baseras på arbetslivet och dess utvecklingsbehov och som präglas av det som förenar verksamheten med den teoretiska grunden, av mångsidig yrkesskicklighet och av att arbetsprocessen integreras med resultaten av den. Varje del av en examen utgör ett delområde av yrkeskompetensen, som kan lyftas ut ur den naturliga arbetsprocessen och bilda en självständig helhet som kan bedömas. De fristående yrkesproven arrangeras och avläggs flexibelt för en examensdel i sänder. Examinandernas mål kan också vara att endast avlägga en eller flera delar av en examen, inte hela examen.

Grunden för beskrivningen av kraven på yrkesskicklighet är den kvalifikationsbestämning som anses vara lämpligast för yrkesområdet. Beskrivningen koncentreras på kraven för branschens centrala funktioner, behärskning av verksamhetsprocessen och omfattande yrkespraxis. I kraven ingår också de för arbetslivet nödvändiga språkkunskaperna och sociala färdigheterna.

2 § Förberedande utbildning för fristående examina

Systemet med fristående examina ställer inte examinanderna inför förhandsvillkor i fråga om utbildning. Emellertid avläggs dessa examina i allmänhet i samband med något slag av förberedande utbildning.

Den som anordnar förberedande utbildning skall fastställa läroplanen för utbildningen enligt examensgrunderna. Utbildningen och de fristående yrkesprov som ingår i den skall läggas upp enligt examensdelarna. Det åligger utbildningsanordnaren att arrangera de fristående yrkesproven som en del av den förberedande utbildningen. Till de studerandes skyldigheter hör att delta i dessa prov i samband med studierna.

De gemensamma studier, som ingår i en grundexamen som avläggs som grundläggande yrkesutbildning, är inte obligatoriska i en utbildning som förbereder för en grundexamen som avläggs som en fristående examen. Målen för dessa studier beaktas dock i tillämpliga delar i läroplanen och i undervisningsarrangemangen.

3 § De allmänna grunderna för sättet att påvisa yrkesskicklighet och för bedömning av examensprestationerna

---

Bedömningen av de fristående yrkesproven förutsätter metodisk insamling av material, beslutsfattande och dokumentering angående examinandernas yrkesmässiga och arbetsrelaterade färdigheter, som jämförs med de i examensgrunderna fastställda kraven på yrkesskicklighet och med bedömningskriterierna. Tyngdpunkten vid bedömningen ligger på det praktiska arbetet och arbetsmetoderna. Färdigheterna eller kunnandet bedöms i allmänhet direkt enligt motsvarande arbete.

Miljön för de fristående yrkesproven skall vara verklig eller så realistisk som möjligt. Vid bedömningen tillämpas mångsidigt olika kvalitativa bedömningsmetoder såsom iakttagelser, intervjuer, frågor och portföljer samt självbedömning och gruppbedömning. De fristående yrkesproven läggs upp enligt examensdelarna så att man vid proven kan bedöma om examinanden uppfyller de centrala kraven på behärskandet av yrket.

Målen för bedömningen anger de kompetensområden som ägnas speciell uppmärksamhet vid bedömningen. Målen hänför sig till de centrala färdigheterna och man ser till att examinanden behärskar den teori som ligger till grund för arbetet samt att han eller hon behärskar arbetsmetoder, arbetsutrustning, material och arbetsprocesser. Såväl målen för bedömningen som bedömningskriterierna härleds ur kraven på yrkesskicklighet för motsvarande examensdel. Kriterierna för bedömningen baserar sig på målen för bedömningen och de anger och preciserar prestationer på olika nivåer. Bedömningskriterierna utgör trösklar med vilkas hjälp det är möjligt att differentiera kompetensnivån.

Kapitel 2

UPPBYGGNADEN AV YRKESEXAMEN INOM TEXTILBRANSCHEN

1 § Examensdelarna

Yrkesexamen inom textilbranschen består av två obligatoriska examensdelar och två eller tre valfria examensdelar samt av den frivilliga delen Företagsamhet.

Examen är avlagd när examinanden har fått godkänt betyg i ovannämnda examensdelar.

De obligatoriska examensdelarna är

- 1 § Gemensam yrkesskicklighet inom textilbranschen
- 2 § Produktionsekonomi och företagsverksamhet inom textilbranschen

Valfria examensdelar

Examinander som inriktar sig på hantverk och konstindustri inom textilbranschen skall välja två examensdelar (§ 3–10) och examinander som inriktar sig på den industriella textilbranschen skall välja tre examensdelar (§ 11–22).

Hantverk och konstindustri inom textilbranschen

- 3 § Vävning
- 4 § Färgning
- 5 § Textiltryck

- 6 § Tovning
- 7 § Specialtekniker för textiler
- 8 § Bevarande skötsel av textiler
- 9 § Framställning av inredningstextiler
- 10 § Kompletterande och efterbehandlande textiltekniker

Den industriella textilbranschen

- 11 § Framställning av garn eller fibertyg
- 12 § Industriell vävning
- 13 § Industriell trikåframställning
- 14 § Industriell vidarebehandling
- 15 § Testning av textiler
- 16 § Baskunskaper om underhåll
- 17 § Underhåll av maskiner för framställning av garn och fibertyg
- 18 § Underhåll av vävmaskiner
- 19 § Underhåll av trikåmaskiner
- 20 § Underhåll av maskiner för vidarebehandling av textiler
- 21 § Datateknik inom det egna yrkesområdet

Frivillig examensdel

- 22 § Företagsamhet

YRKESEXAMEN INOM TEXTILBRANSCHEN			
Obligatoriska examensdelar (1–2)			
Hantverk och konstindustri inom textilbranschen och Den industriella textilbranschen			
1 § Gemensam yrkesskicklighet inom textilbranschen			
2 § Produktionsekonomi och företagsverksamhet inom textilbranschen			
Valfria examensdelar (3–21)			
HANTVERK OCH KONSTINDUSTRI INOM TEXTILBRANSCHEN (3–10) 2 väljs		DEN INDUSTRIELLA TEXTILBRANSCHEN (11–21) 3 väljs	
3 § Vävning	7 § Specialtekniker för textiler	11 § Framställning av garn eller fibertyg	17 § Underhåll av maskiner för framställning av garn och fibertyg
4 § Färgning	8 § Bevarande skötsel av textiler	12 § Industriell vävning	18 § Underhåll av vävmaskiner
5 § Textiltryck	9 § Framställning av inredningstextiler	13 § Industriell trikåframställning	19 § Underhåll av trikåmaskiner
6 § Tovning	10 § Kompletterande och efterbehandlande textiltekniker	14 § Industriell vidarebehandling	20 § Underhåll av maskiner för vidarebehandling av textiler
		15 § Testning av textiler	21 § Datateknik inom det egna yrkesområdet
		16 § Baskunskaper om underhåll	
Frivillig examensdel			
22 § Företagsamhet			

Kapitel 3

KRAVEN PÅ YRKESKICKLIGHET I YRKESEXAMEN INOM TEXTILBRANSCHEN OCH GRUNDERNA FÖR BEDÖMNINGEN

OBLIGATORISKA EXAMENSDELAR

1 § Gemensam yrkesskicklighet inom textilbranschen

Med gemensam yrkesskicklighet inom textilbranschen avses sådana kunskaper och färdigheter som fackmän inom textilbranschen har, oberoende av på vilket delområde inom textilbranschen som specialkunnandet påvisas. I examensdelen ingår kännedom om allmänt förekommande material, tekniker, maskiner, anordningar och arbetsbeskrivningar samt användning av dem i arbetsuppgifter.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till textilstrukturer och material • kan välja material för olika bruk på ett ändamålsenligt sätt	<p>Material och materialval inom textilbranschen</p> <p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar vokabulären inom textilbranschen • kan namnge olika textilstrukturer och vet hur de märks • känner till de material som allmänt används inom textilbranschen • kan välja och använda material med beaktande av de krav som produkten ställer • vet hur textilmaterial indelas • behärskar standardenliga förkortningar och skötselråd • behärskar i huvuddrag processerna från fiber till färdig produkt • känner till de vanligaste garntyperna och bindningarna och hur de påverkar produktens egenskaper • känner i huvuddrag till textilmaterials ursprung.
<ul style="list-style-type: none"> • behärskar tillverkningsprocessen för en produkt inom textilbranschen	<p>Tillverkningsprocessen</p> <p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan läsa och följa arbetsritningar och arbetsbeskrivningar • kan planera de olika arbetsskedena i tillverkningen • arbetar ekonomiskt och systematiskt • kan vid planeringen av arbetet räkna ut materialåtgången

	<ul style="list-style-type: none"> • behärskar dokumentering och rapportering som ansluter till det egna arbetet.
<ul style="list-style-type: none"> • känner till ergonomiska krav och krav på arbetarskydd. 	<p>Ergonomi och arbetarskydd Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • är medvetna om ergonomi och arbets-säkerhet och beaktar dessa frågor i sitt arbete • behärskar den centrala lagstiftningen om arbetarskydd.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examensdelen avläggs i enlighet med en på förhand uppgjord och godkänd yrkesprovsplan på arbetsplatsen i sådana processer som uppfyller de produktionsvillkor och kännetecken som är typiska för yrket. Vid behov kan yrkesprovet kompletteras med intervjuer, förfrågningar, skriftliga uppgifter och separata arbetsprov eller projektuppgifter.

Denna examensdel avläggs helst i samband med andra examensdelar. När yrkesprovet anordnas i samband med andra examensdelar, skall anordnaren av yrkesprovet se till att bedömningen av denna examensdel går att avskilja som en egen helhet.

2 § Produktionsekonomi och företagsverksamhet inom textilbranschen

Med produktionsekonomi och företagsverksamhet avses sådana allmänna kutymer och krav som förekommer i arbetslivet och i företagsverksamhet och som alla skall känna till, oberoende om de är självständiga företagare, anställda arbetstagare, lärare eller om de arbetar i någon organisation eller i andra uppgifter inom branschen. Verksamheten inom textilbranschen regleras på samma sätt som inom andra branscher av olika samhälleliga direktiv och krav. Miljökraven är en viktig del av normsystemet.

I Yrkesexamen inom textilbranschen ingår också den frivilliga examensdelen 22 § Företagsamhet, i vilken examinanderna visar att de har breda kunskaper i företagsamhet.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • är insatt i textilindustrin som bransch 	<p>Kännedom om textilindustrin Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan beskriva betydelsen av textilbranschen som de representerar ur samhällets, sitt företags, arbetsplatsens och ur sin egen synvinkel • kan bedöma framtidsutsikterna och kraven på yrkesskicklighet inom den egna branschen och vet hur man upprätthåller och utvecklar sin yrkesskicklighet.
<ul style="list-style-type: none"> • kan granska möjligheterna och riskerna som är förknippade med att starta och utveckla ett företag inom textilbranschen 	<p>Kännedom om förutsättningar för företagsverksamhet Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner sin bransch så väl att de kan granska dess framtidsutsikter och vilka utvecklings-

	<p>och marknadsföringsmöjligheter den erbjuder för den som eventuellt ämnar starta ett eget företag</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan bedöma hur resultatrik och lönsam det egna företagets verksamhet är.
<ul style="list-style-type: none"> • vet vad kvalitet betyder för verksamheten 	<p>Kvalitetens betydelse för företagets lönsamhet Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan precisera kvalitetskraven för varje produkt • identifierar den tekniska kvaliteten hos en produkt • kan uppfatta helhetskvaliteten och sin egen andel i den.
<ul style="list-style-type: none"> • känner till företagssamarbete och underleverantörsverksamhet • behärskar olika interaktionssituationer i arbetslivet 	<p>Kund- och nätverksrelationer Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan jämföra alternativ och skapa kund-, leverantörs- och andra nätverksrelationer som är viktiga för företagets kontinuitet • kan ingå avtal med ovannämnda nätverkspartner genom att utnyttja sakkunnigtjänster.
<ul style="list-style-type: none"> • kan arbeta ekonomiskt och effektivt 	<p>Prisbildning Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan uppskatta hur lång tid det går åt att tillverka en produkt eller produktgrupp och förstår hur det inverkar på produktens pris • kan använda material på ett ekonomiskt sätt och förstår hur det inverkar på produktens pris.
<ul style="list-style-type: none"> • känner till miljöbestämmelser och -rekommendationer som berör textilindustrin. 	<p>Miljökrav Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan redogöra för vilka miljöeffekter som ingår i arbetsuppgiftens produktionskedja • vet vilka miljöeffekter användningen av olika material inom textilbranschen har • behärskar sortering och efterbehandling av avfall som uppstår vid produktionen.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examensdelen avläggs i enlighet med en på förhand uppgjord och godkänd yrkesprovsplan på arbetsplatsen eller i sådana processer som uppfyller de produktionsvillkor och

kännetecken som är typiska för yrket. Vid behov kan yrkesprovet kompletteras med intervjuer, förfrågningar, skriftliga uppgifter och separata arbetsprov eller projektuppgifter.

Denna examensdel avläggs helst i samband med andra examensdelar. När yrkesprovet anordnas i samband med andra examensdelar, skall anordnaren av yrkesprovet se till att bedömningen av denna examensdel går att avskilja som en egen helhet.

VALFRIA EXAMENSDELAR

Hantverk och konstindustri inom textilbranschen

Examinanderna väljer två delar (§ 3–10)

3 § Vävning

Med vävning avses tillverkning av olika inrednings-, beklädnads- och andra bruksprodukter främst med traditionell vävstol. Arbetsuppgifterna består av tillverkning av enskilda produkter och små serier, handledning och underleverans. En vävare kan planera produkter för vävning utgående från en konstnärs skisser eller en kunds idéer, planera det tekniska genomförandet och materialvalen samt genomföra vävningen. Vävaren skall kunna avgöra när hela produkten skall tillverkas genom vävning och när t.ex. en del av produkten skall tillverkas med någon annan teknik. Produkterna är från början till slut tillverkade genom handarbete. Centralt vid genomförandet är examinandens planering, användning av färger, val av stil och material samt det tekniska genomförandet av vävningen.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • är förtrogen med kultur och tidstrender för inredningstextiler och klädsel 	<p>Teknisk kännedom och tillämpning</p> <p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till olika inredningsstilar och dräkthistoriens huvuddrag • identifierar tidstrender för såväl inredning som för klädsel och kan beskriva och dra nytta av dem vid vävning.
<ul style="list-style-type: none"> • kan tolka en modell/skiss och göra upp instruktioner för hur tygen skall vävas 	<p>Planering av tillverkningen</p> <p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan läsa och tolka en konstnärs skiss samt göra arbetsritningar och instruktioner för vävningen • kan skapa arbetsbeskrivningar både för traditionella och moderna produkter som skall vävas • kan bearbeta en produkt och dess arbetsbeskrivning så att det går att tillverka en liten serie • kan göra modellskisser för produkter som skall vävas • kan dokumentera vävda produkter genom

	bilder, ritningar samt genom att lagra arbetsbeskrivningar och materialprov så att det med hjälp av dem vid behov går att tillverka produkten senare.
<ul style="list-style-type: none"> • kan välja det textilmaterial som bäst lämpar sig för de produkter som skall vävas 	<p>Val och betydelse av material Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till materials användningsegenskaper och kan välja de bindningar och färger som bäst lämpar sig för den ursprungliga modellen • kan för textilen som skall vävas välja material som är lämpligt i fråga om visuella egenskaper, bindning, täthet, användningsegenskaper, kvalitet och efterbehandling.
<ul style="list-style-type: none"> • kan väva och använda arbetsredskap, maskiner och anordningar i vävningens olika arbetskedan samt efterbehandla det vävda tyget i enlighet med bruksändamålet. 	<p>Tillverkningsprocess och efterbehandling Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan använda en vävstol och olika arbetsredskap som används vid vävning samt välja den mest användbara vävstolen och hålla den i skick • kan använda basredskap och -anordningar för vävning på ett ekonomiskt och ergonomiskt sätt • kan använda olika bindningar ändamålsenligt såväl i traditionella som i moderna bruks- och prydnadstextiler samt kan vid behov kombinera vävning med andra textiltekniker och efterbehandlingsmetoder • kan vid vävning beakta karaktären hos textiler som kan vara en del av en större helhet och som skall gå att kombinera till en helhet • kan korrigera fel i vävningen och utföra elementär efterbehandling av olika tyger samt välja ändamålsenlig efterbehandling med beaktande av tygets användning, material och bindning • kan utnyttja övriga textiltekniker på ett ändamålsenligt sätt vid efterbehandling av en produkt.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examensdelen avläggs i enlighet med en på förhand uppgjord och godkänd yrkesprovsplan på arbetsplatsen i sådana processer som uppfyller de produktionsvillkor och kännetecken som är typiska för yrket. Yrkesprovet består av de viktigaste arbetsuppgifterna vid

vävning och skall omfatta en hel tillverkningsprocess inklusive efterbehandling och pris-sättning. Vid behov kan yrkesprovet kompletteras med intervjuer, förfrågningar, skriftliga uppgifter och separata arbetsprov eller projektuppgifter.

I samband med denna examensdel kan även de obligatoriska delarna (Gemensam yrkesskicklighet inom textilbranschen och/eller Produktionsekonomi och företagsverk-samhet inom textilbranschen) avläggas.

4 § Färgning

Med färgning avses styckfärgning av textilier, växtfärgning och skapande av mönster på tyg med olika mönsterfärgningstekniker. Arbetsuppgifterna hänför sig till hantverks- och småindustrin och till serieproduktion i liten skala. En färgare kan planera en färg utgående från en modell och göra ett färgrecept så att det senare är möjligt att åstadkomma samma nyans. Färgaren kan på basis av en konstnärs skiss avgöra med vilken reservageteknik det går att skapa mönstren och kan utnyttja färgning som en del av övriga textiltekniker.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till färgningens historia och kan dra nytta av det vid färgning och efterbehandling av produkter • har kunskap om olika färgningsmetoder och färgämnen 	<p>Teknisk kännedom och tillämpning Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan välja rätt färgningsmetod och färgämnen för alla material • behärskar färgning både med syntetiska och med naturfärger • kan välja den mest ändamålsenliga metoden att skapa mönster på såväl moderna som traditionella textilier • är förtrogen med traditionella textilier där man använt mönsterfärgningsmetoder som doppfärgning, ikat, plangi och batik.
<ul style="list-style-type: none"> • kan utarbeta instruktioner för färgning (färgningsrecept) och kan färga 	<p>Planering och genomförande av färgning Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan läsa och göra upp färgningsrecept för olika material och arbeta enligt dem • kan utarbeta tydliga instruktioner för hela färgningsprocessen • kan planera och genomföra färgning som en del av övriga textiltekniker • kan förbereda färgning • känner till säkerhetsriskerna i arbetet och kan undvika dem • kan använda skyddsutrustning på rätt sätt och när situationen kräver det • behärskar hantering av färg- och hjälpämnen samt användning av arbetsredskap och teknik och kan hålla redskap och arbetsrum i skick

	<ul style="list-style-type: none"> • kan färga material med ändamålsenliga färgningsmetoder så att slutresultatet blir en produkt med önskad och vid behov jämn färg • behärskar efterbehandling genom färgning.
<ul style="list-style-type: none"> • kan välja färgningsteknik och mönsterfärgningsbeskrivning för en modellskiss • kan genomföra mönsterfärgning 	<p>Planering och genomförande av mönsterfärgning Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan välja den lämpligaste mönsterfärgningstekniken för en modellskiss • kan förbereda färgning • behärskar användning av specialverktyg och teknik och kan hålla verktygen i skick • kan planera och genomföra mönsterfärgning som en mönster- och efterbehandlingsteknik • kan utarbeta tydliga instruktioner för färgning och mönsterfärgning samt bestämma färgningstiderna • kan genomföra mönsterfärgning i enlighet med sina planer • kan utgående från instruktioner för färgning av enskilda produkter utarbeta instruktioner för färgning av små serier • iakttar särskild noggrannhet i sitt arbete.
<ul style="list-style-type: none"> • känner till de växter och svampar som används vid växtfärgning och kan färga med dem. 	<p>Planering och genomförande av växtfärgning Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan använda växtfärgning på ett ändamålsenligt sätt • känner igen växter och svampar som används vid växtfärgning och vet hur och när man plockar dem • känner till de miljöaspekter som ansluter till plockning och användning av växter och svampar för färgning och kan plocka på ett miljövänligt sätt • kan använda färska växter och svampar vid färgning och kan förvara plockat material på rätt sätt • kan förbereda växtfärgningen • behärskar bruket av de kemikalier som används vid växtfärgning och iakttar arbets säkerhet i sitt arbete • kan skriva ner ett färgningsrecept

	<ul style="list-style-type: none"> • kan färga med växter och svampar på ett ändamålsenligt sätt och dra nytta av växtfärgning som en del av övriga textiltekniker.
--	--

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examensdelen avläggs i enlighet med en på förhand uppgjord och godkänd yrkesprovsplan på arbetsplatsen i sådana processer som uppfyller de produktionsvillkor och kännetecken som är typiska för yrket. Yrkesprovet består av de viktigaste arbetsuppgifterna vid färgning och skall omfatta en hel tillverkningsprocess inklusive efterbehandling och prisättning. Vid behov kan yrkesprovet kompletteras med intervjuer, förfrågningar, skriftliga uppgifter och separata arbetsprov eller projektuppgifter.

I samband med denna examensdel kan även de obligatoriska delarna (Gemensam yrkesskicklighet inom textilbranschen och/eller Produktionsekonomi och företagsverksamhet inom textilbranschen) avläggas.

5 § Textiltryck

Med textiltryck avses en textilteknik, med vars hjälp man kan mönstra textilier, plagg, tyg och garn i olika former. Arbetet hör till hantverks- och småindustrin och textiltryck innebär således framställning av enskilda produkter eller små serier genom handarbete. Arbetsmetoder är pigment-, reaktiv-, etstryck m.m. Typiska produkter är inrednings- och beklädnadstyger samt exempelvis köksprodukter och gåvoartiklar. Textiltryck för hand kan också ses som en efterbehandlingsmetod för produkter framställda med andra textiltekniker.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanderna <ul style="list-style-type: none"> • är förtrogen med såväl textiltryckets historia som med kultur och trender genom tiderna för inredningstextiler och klädsel 	Teknisk kännedom och tillämpning Examinanderna <ul style="list-style-type: none"> • känner till olika trycktekniker • identifierar tidstrender för såväl inredning som för klädsel och kan beskriva och dra nytta av dem vid textiltryck • känner till olika inredningsstilar och dräkthistoriens huvuddrag.
<ul style="list-style-type: none"> • kan tolka skisser och göra instruktioner för tryck av tyger och produkter för olika ändamål 	Planering av tillverkningen Examinanderna <ul style="list-style-type: none"> • kan läsa och tolka en konstnärs skiss samt utarbeta en rapport och en arbetsbeskrivning för tyget eller produkten som skall tryckas • kan utarbeta planer och instruktioner för tryck av stycke- och metervara så att det med hjälp av dem går att framställa en produkt

	<ul style="list-style-type: none"> • kan utveckla en enskild produkt till en serieprodukt och utarbeta en arbetsbeskrivning för produkten • kan göra modellskisser för tyger som skall tryckas och avbilda tyget eller produkten i dess användningsmiljö • kan dokumentera textiltryck genom bilder, ritningar samt genom att lagra rapporter, arbetsbeskrivningar och materialprov så att produkten med hjälp av dem vid behov kan tillverkas senare.
<ul style="list-style-type: none"> • kan välja det textilmaterial som bäst lämpar sig för de produkter som skall tryckas 	<p>Val av material Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan vid val av textilmaterial beakta egenskaper hos materialet som är viktiga för användbarheten och som tillsammans med vald tryckteknik och färger bevarar modellens ursprungliga karaktär och önskad tygkänsla • kan för textilen som skall tryckas välja ett material med lämplig ytstruktur som framhäver ytan och förbättrar dess användningsegenskaper, kvalitet och efterbehandling.
<ul style="list-style-type: none"> • kan med olika metoder trycka tyger och färdiga produkter • kan efterbehandla tryckta produkter utgående från tryckmetod och produkternas användningsändamål. 	<p>Tillverkningsprocess och efterbehandling Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan planera och tillverka ett tryckbord och ramar samt underhålla dem och övriga arbetsverktyg och -anordningar • kan använda basredskap på ett ekonomiskt och ergonomiskt sätt • kan kombinera textiltryck och färgning • kan tillämpa olika typer av tryckmetoder på enskilda produkter och vid serieproduktion • kan göra elementära efterbehandlingar på olika tryckta tyger • kan välja ändamålsenlig efterbehandling för en produkt med beaktande av material, ytstruktur och senare underhåll av produkten • kan utnyttja övriga textiltekniker på ett ändamålsenligt sätt vid efterbehandling av en produkt.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examensdelen avläggs i enlighet med en på förhand uppgjord och godkänd yrkesprovsplan på arbetsplatsen i sådana processer som uppfyller de produktionsvillkor och kännetecken som är typiska för yrket. Yrkesprovet består av de viktigaste arbetsuppgifterna vid textiltryck och skall omfatta en hel tillverkningsprocess inklusive efterbehandling och prissättning. Vid behov kan yrkesprovet kompletteras med intervjuer, förfrågningar, skriftliga uppgifter och separata arbetsprov eller projektuppgifter.

I samband med denna examensdel kan även de obligatoriska delarna (Gemensam yrkesskicklighet inom textilbranschen och/eller Produktionsekonomi och företagsverksamhet inom textilbranschen) avläggas.

6 § Tovning

Med tovnings avses filtning av olika inrednings-, beklädnads- och övriga bruksprodukter på traditionellt sätt av fårull, antingen med gnugg- eller rulltekniken.

Arbetsuppgifterna består främst av tillverkning av enskilda produkter och små serier, handledning och underleverans. Till towarens yrke hör att tolka en konstnärns skisser för produkter som skall tovas, planera det tekniska genomförandet och tova textilten. Tovaren skall förstå med vilken metod och hur arbetet bör genomföras, antingen genom att enbart tova fibern eller med hjälp av ett annat tyg, och om någon del skall framställas med någon annan textilt teknik. Tovaren skall kunna planera en enskild produkt utgående från en kunds material, mönstermotiv eller behov och tillverka den. Produkterna kan vara tillverkade för hand från början till slut eller vara delvis framställda med hjälp av halvfärdig förfilt och industriella maskiner och apparatur. Det centrala vid framställningen av produkter är hur examinanden kombinerar skissering, färglära, stilar, material och tovnings-tekniker.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanderna <ul style="list-style-type: none"> • är förtrogen med såväl tovnings historia som med kultur och trender genom tiderna för inredningstextiler och klädsel	Teknisk kännedom och tillämpning Examinanderna <ul style="list-style-type: none"> • känner till filt och de textiler som traditionellt används vid tovnings och kan utnyttja dem i sitt arbete • känner till olika inredningsstilar och dräkt-historiens huvuddrag • identifierar tidstrender för inredning och klädsel och kan dra nytta av dem vid tovnings.
• kan tolka och göra instruktioner för framställning av tova produkter för olika ändamål samt för framställning av tredimensionella arbeten	Planering av tillverkningen Examinanderna <ul style="list-style-type: none"> • kan läsa och tolka en konstnärns skiss samt utarbeta behövliga arbetsritningar och -beskrivningar för tovnings • förstår hur bottenfärgen påverkar färgplaneringen av produkten som skall tovas

	<ul style="list-style-type: none"> • kan göra upp planer och instruktioner för framställning av produkter genom traditionell och modern plantovning samt tredimensionell tovning • kan vid behov utnyttja industriella tjänster för filtning • kan bearbeta en produkt till en serieprodukt och göra instruktioner för tillverkning av den och kan tillverka en liten serie • kan göra modellskisser för produkter som skall tovas och avbilda dem i sin användningsmiljö • kan dokumentera tovning genom bilder, ritningar samt genom att lagra arbetsbeskrivningar och materialprov så att produkten med hjälp av dem vid behov kan tillverkas senare.
<ul style="list-style-type: none"> • kan välja det material som bäst lämpar sig för den produkt som skall tovas 	<p>Val och betydelse av material Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan identifiera olika ullkvaliteter och vet deras bruksegenskaper och hur de lämpar sig för tovning • kan vid val av textilmaterial beakta egenskaper hos materialet som är viktiga för användbarheten och som tillsammans med vald ull och metod bevarar modellens ursprungliga karaktär • kan välja textilmaterial för tovning så att det antingen stödjer eller pryder, är estetiskt lämpligt med tanke på produktens bruksändamål samt förbättrar produktens användningsegenskaper, kvalitet och efterbehandling.
<ul style="list-style-type: none"> • kan tova och dra nytta av halvfabrikat, nålning, maskiner och apparater i olika skeden av arbetet samt kan efterbehandla det tovade arbetet enligt bruksändamål. 	<p>Tillverkningsprocess och efterbehandling Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan ställa i ordning ett rum för tovning och skaffa behövliga redskap samt sköta och underhålla redskapen • kan använda olika basredskap som används vid tovning ekonomiskt och ergonomiskt • kan ändamålsenligt använda olika halvfabrikat, förfilt, nålfilt och nålning i plantovning och i tredimensionella arbeten • kan vid behov kombinera tovning med andra textiltekniker • kan tova textiler som är en del av en större

	<p>helhet eller som skall gå att kombinera till en helhet</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan rätta till fel i tovningen och göra elementära efterbehandlingar på olika filter • kan välja ändamålsenlig efterbehandling utgående från tygets bruksändamål, material och ytstruktur • kan utnyttja övriga textiltekniker på ett ändamålsenligt sätt vid efterbehandling av en produkt.
--	--

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examensdelen avläggs i enlighet med en på förhand uppgjord och godkänd yrkesprovsplan på arbetsplatsen i sådana processer som uppfyller de produktionsvillkor och kännetecken som är typiska för yrket. Yrkesprovet består av de viktigaste arbetsuppgifterna vid tovning och skall omfatta en hel tillverkningsprocess inklusive efterbehandling och prisättning. Vid behov kan yrkesprovet kompletteras med intervjuer, förfrågningar, skriftliga uppgifter och separata arbetsprov eller projektuppgifter.

I samband med denna examensdel kan även de obligatoriska delarna (Gemensam yrkesskicklighet inom textilbranschen och/eller Produktionsekonomi och företagsverksamhet inom textilbranschen) avläggas.

7 § Specialtekniker för textilier

Specialtekniker för textilier innebär tovning, trikåframställning, textiltryck, färgning, flätning och tillverkning av spetsar, med vilkas hjälp man kan göra textilkompetensen mångsidigare och differentiera produktion och verksamhet. Specialtekniker används vid tillverkning av olika inrednings-, beklädnads- och brukstextiler inom hantverk och konstindustrin genom utnyttjande av maskinerna inom branschen samt datateknik. Arbetsuppgifterna består främst av tillverkning av enskilda produkter och små serier, handledning och underleverans. För yrkesverksamma inom textilbranschen hör att tolka en konstnärs skisser för produkterna som skall tillverkas, planera det tekniska genomförandet och tillverka teksten. Fackmän inom textilbranschen skall kunna räkna ut när det lönar sig att tillverka en enskild produkt med många olika tekniker. De skall även kunna planera en produkt utgående från en kunds material, mönstermotiv eller behov och tillverka den. Produkterna är tillverkade för hand från början till slut och det centrala vid framställningen av dem är professionell tillämpning av skissering, färganvändning, stilar, material och tekniker.

Examinanderna skall välja minst två av följande specialtekniker: tovning, trikåframställning, textiltryck, färgning, flätning och tillverkning av band eller tillverkning av spetsar.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till olika specialtekniker för textilier och deras historia • identifierar tidstrender 	<p>Teknisk kännedom och tillämpning Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • identifierar olika specialtekniker för textilier och kan beskriva dem • vet hur specialtekniker är kombinerade i traditionella inrednings- och beklädnads-textilier • kan utnyttja specialtekniker och kombinera dem med andra textiltekniker på ett ändamålsenligt och ekonomiskt sätt • identifierar tidstrender för inrednings- och beklädnadstyger.
<ul style="list-style-type: none"> • kan tolka skisser och utarbeta instruktioner för framställning av tyger för olika ändamål, där någon specialteknik för textilier ingår: tovning, trikåframställning, flätning, textiltryck, färgning eller spets 	<p>Planering av tillverkningen Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan läsa och tolka en konstnärs skiss, välja den lämpligaste specialtekniken och utarbeta arbetsritningar och -beskrivningar för produkten som skall tillverkas • kan dokumentera specialtekniker genom bilder, ritningar samt genom att lagra arbetsbeskrivningar och materialprov så att produkten med hjälp av dem vid behov kan tillverkas senare.
<ul style="list-style-type: none"> • kan välja material och tova 	<p>Specialtekniker Tovning Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan utnyttja olika ullkvaliteter och halvfabrikat och kombinera filt med andra material • känner till de arbetsredskap, anordningar och hjälpämnen som används vid tovning • behärskar gnugg- och rulltekniken samt nåltovning • vet hur man åstadkommer olika ytor på filten • kan tillverka filt genom tredimensionell tovning utgående från ett mönster • behärskar tillverkningsprocessen vid tovning och kan efterbehandla filten.
<ul style="list-style-type: none"> • kan välja material och sticka 	<p>Trikåframställning Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till olika trikåmaterial, redskap och anordningar • behärskar teknikerna för hand- och maskinstickning

	<ul style="list-style-type: none"> • känner till olika flatstickade produkter • kan nålbindning • kan olika tekniker för virkning och krokning och kan utnyttja dem vid efterbehandling och utsmyckning av textilier • behärskar tillverkningsprocessen vid trikåframställning och kan efterbehandla stickade varor.
<ul style="list-style-type: none"> • kan välja material och trycka tyger 	<p>Textiltryck Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till de material, arbetsredskap och anordningar som används vid tryck av tyger • kan olika tekniker och känner till tryckfärger och medel som används • kan förbehandla tyg som skall tryckas • kan planera en modell i en rapport • behärskar tillverkningsprocessen vid tryck av tyger • behärskar tryck av stycke- och metervara med olika metoder • kan efterbehandla ett tryckt tyg.
<ul style="list-style-type: none"> • kan välja material och färg samt färga 	<p>Färgning Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till olika färgämnen, hjälpämnen, redskap och anordningar • behärskar tillverkningsprocessen vid färgning • kan färga cellulosa- och proteinfibrer • kan färga färdiga produkter, tyg, garn och fibrer • kan utarbeta ett färgningsrecept • känner till olika metoder för mönsterfärgning • kan efterbehandla ett färgat tyg.
<ul style="list-style-type: none"> • kan välja material samt fläta och sticka band 	<p>Flätning och band Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till olika traditionella band- och flättekniker: snören, snoddar, språngning, brick- och ripsband • känner till den traditionella användningen av band och snoddar • kan välja ett band eller en snodd som

	<p>lämpar sig för ett visst ändamål</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan välja rätt material och rätta redskap • kan planera och tillverka ett band • kan i olika textiltekniker dra nytta av snoddar och band vid dekorerings och efterbehandling • kan efterbehandla band och snoddar.
<ul style="list-style-type: none"> • kan välja material och tillverka olika spetsar 	<p>Spetsar Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till olika spetstekniker: frans, makramé, knyppling, knytning, nätspets, frivolité, utdragssöm och sydda spetsar • kan välja rätt material och redskap för den spets som skall tillverkas • kan tillämpa den spetsteknik som bäst lämpar sig för arbetet • känner till den traditionella användningen av spets • behärskar tillverkning av spets med olika tekniker • kan efterbehandla spets och fästa den på produkten.
<ul style="list-style-type: none"> • kan efterbehandla en produkt som tillverkats med någon specialteknik. 	<p>Efterbehandling Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan dekorera textilier och kläder med hjälp av specialtekniker • kan välja och göra ändamålsenliga elementära efterbehandlingar på textilier på ett sätt som materialen och bruksändamålet kräver.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examensdelen avläggs i enlighet med en på förhand uppgjord och godkänd yrkesprovsplan på arbetsplatsen i sådana processer som uppfyller de produktionsvillkor och kännetecken som är typiska för yrket. Yrkesprovet består av de viktigaste arbetsuppgifterna som hänför sig till specialtekniker inom textilbranschen och skall omfatta en hel tillverkningsprocess inklusive efterbehandling och prissättning. Vid behov kan yrkesprovet kompletteras med intervjuer, förfrågningar, skriftliga uppgifter och separata arbetsprov eller projektuppgifter.

I samband med denna examensdel kan även de obligatoriska delarna (Gemensam yrkesskicklighet inom textilbranschen och/eller Produktionsekonomi och företagsverksamhet inom textilbranschen) avläggas.

8 § Bevarande skötsel av textil

Med bevarande skötsel av textil avses sådan reparation, rengöring och övrig skötsel av olika inrednings-, beklädnads- och övriga prydnads- och bruksföremål i hemmet som är baserad på hantverksmässig textilkompetens kombinerad med kulturkunskaper och som möjliggör att produkten tryggt bevaras. Examinander som avlagt denna examensdel har en gedigen kulturkompetens som ger kunskaper och färdigheter att sköta textil. De vet skillnaden mellan textilkonservering och textilskötsel. Arbetsuppgifterna består i huvudsak av rengöring och reparation av enskilda produkter som förhindrar att textilen blir skör eller förstörs och möjliggör uppbevaring och användning av textilen. Fackmän inom textilbranschen skall vid bevarande skötsel av textil kunna förstå textilens värde som ett musealt föremål eller som en personlig souvenir och arbeta utgående från det. Examinander som avlagt denna examensdel skall vid behov kunna rådfråga en textilkonservator då de gör upp planer för reparation, skötsel och uppbevaring av textilprodukter. De skall vara insatta i lagstiftningen som berör gamla föremål. De skall förutom en omfattande textilkompetens (vävning, färgning, stickbroderi) ha färdigheter att lära sig nya reparations- och stoppningstekniker.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanderna <ul style="list-style-type: none"> känner till inredningstextiler och kläder som representerar finsk allmogekultur samt regional och lokal textiltradition från och med 1800-talet	Teknisk kännedom och tillämpning Examinanderna <ul style="list-style-type: none"> kan placera textil i rätt tidsperiod, identifierar deras stil och vet vilka värderingar, seder och bruk som kännetecknar respektive tidsperiod kan redogöra för den historia som anknyter till en viss textilprodukt kan se hur och av vilka material en produkt är gjord och kan bedöma behovet av skötsel.
• känner till olika tyger, stödtyger, garn och band som kan användas vid bevarande skötsel av textil	Identifiering av material och förnödenheter Examinanderna <ul style="list-style-type: none"> känner igen och kan skaffa behövliga material som kan användas vid bevarande skötsel av textil.
• vet vad begreppen konservering, restaurering, renovering, rekonstruering och att sätta i användbart skick innebär och vet hur dessa begrepp tillämpas vid bevarande skötsel av textil	Tekniker vid bevarande skötsel Examinanderna <ul style="list-style-type: none"> kan beskriva på vilka textil olika bevarande skötselåtgärder oftast tillämpas, vilka åtgärder som vanligen utförs av en expert och vilka som oftast kräver sådant specialkunnande att arbetet ges vidare till en specialist.

<ul style="list-style-type: none"> • kan utföra bevarande skötsel av en textil. 	<p>Planering och genomförande av bevarande skötsel Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan utarbeta en skriftlig plan för bevarande skötsel av en produkt och ge en realistisk prisuppskattning inklusive specifikationer för ett arbete • klarar av att dammsuga och eventuellt tvätta en gammal textil samt reparera rämnade och nötta ställen på ett ändamålsenligt sätt så att textilens historiska värde inte blir lidande och inga skador som skulle föranleda nya reparationer uppkommer • kan förutom att reparera göra upp en plan för uppbevaring och användning av en textil och ge eventuella direktiv för fortsatt skötsel • kan göra ändamålsenliga val av material och förnödenheter • kan avbilda den produkt de satt i skick och göra en skriftlig redogörelse om reparationen till kunden • kan dokumentera sitt arbete.
--	--

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examensdelen avläggs i enlighet med en på förhand uppgjord och godkänd yrkesprovsplan på arbetsplatsen i sådana processer som uppfyller de produktionsvillkor och kännetecken som är typiska för yrket. Yrkesprovet består av de viktigaste arbetsuppgifterna som hänför sig till bevarande skötsel inom textilbranschen och skall omfatta en hel skötselprocess av en textilprodukt, från bedömning av situationen till råd om fortsatt skötsel inklusive prissättning. Vid behov kan yrkesprovet kompletteras med intervjuer, förfrågningar, skriftliga uppgifter och separata arbetsprov eller projektuppgifter.

I samband med denna examensdel kan även de obligatoriska delarna (Gemensam yrkesskicklighet inom textilbranschen och/eller Produktionsekonomi och företagsverksamhet inom textilbranschen) avläggas.

9 § Framställning av inredningstextiler

Framställning av inredningstextiler innebär i det här sammanhanget framställning av olika inredningstyger och -element som görs i samarbete med en inredningsarkitekt eller inredningsplanerare och som framställs med olika textiltekniker till en viss lokal och kund eller för försäljning i en inredningsbutik. Arbetsuppgifterna består främst av tillverkning av enskilda produkter och små serier. Till yrkesmän som framställer inredningstextiler hör att tolka en inredares skisser och göra praktiska planer för det tekniska utförandet samt framställa inredningstextilen. De skall förutom ett gediget textiltekniskt kunnande även ha visuella färdigheter. Dessutom skall de kunna montera inredningstextiler i en lokal.

Produkterna är tillverkade för hand från början till slut och det centrala vid utförandet är skissering, färgval, stil, material och teknik.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till inredningskultur samt stilar och tidstrender för inredningstextiler • vet vilka frågor som har betydelse vid inredning 	<p>Branschkännedom och tillämpning</p> <p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • identifierar olika stilar och tidstrender inom inredningsbranschen • kan beskriva stilar och trender och dra nytta av dem i sitt arbete • kan uppfatta ett tredimensionellt utrymme • vet hur färger, former, utrymme och ljus påverkar inredning • kan utnyttja sina kunskaper i lokalutsmyckning i sitt inredningsarbete.
<ul style="list-style-type: none"> • kan tolka en modellskiss och göra upp planer för framställning av inredningstextiler 	<p>Planering av tillverkningen</p> <p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan läsa och tolka en konstnärs skiss och göra arbetsritningar och -beskrivningar för inredningstextiler som skall framställas på olika sätt • kan utarbeta planer och instruktioner för olika traditionella och moderna inredningstextiler så att det med hjälp av dem går att framställa en produkt • kan bearbeta en produkt och dess arbetsbeskrivningar så att det går att framställa en liten serie • kan göra modellskisser för en inredningstextil och avbilda den i dess användningsmiljö • kan dokumentera inredningstextiler genom fotografier och ritningar • kan lagra arbetsbeskrivningar och materialprov så att inredningstextilen vid behov går att tillverka senare.
<ul style="list-style-type: none"> • kan välja det lämpligaste materialet för en inredningstextil 	<p>Val och betydelse av material</p> <p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan vid val av textilmaterial beakta materialegenskaper som är viktiga för produktens användbarhet, t.ex. brandsäkerhet, dammfrihet, allergivänlighet, vilka tillsammans med det övriga genomförandet bevarar modellens ursprungliga karaktär • kan välja material för en inredningstextil så att det är estetiskt lämpligt och förbättrar kvaliteten.

<ul style="list-style-type: none"> • kan framställa inredningstextiler med åtminstone två olika textiltekniker och använda de arbetsredskap, maskiner och anordningar som krävs i olika arbetskedan samt kan efterbehandla textilen enligt bruksändamål. 	<p>Tillverkningsprocess och efterbehandling Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan sköta sina arbetsredskap och anordningar och välja den lämpligaste tekniken för framställning • arbetar ekonomiskt och ergonomiskt då de väljer material och arbetsätt • kan ändamålsenligt använda andra material förutom textild fibrer såväl i enskilda produkter som i små serier • kan vid behov kombinera flera tekniker i samma arbete • kan tillverka enskilda textilprodukter som är en del av en större helhet och som går att kombinera på olika sätt • kan göra elementär efterbehandling på ett tyg på ett sätt som tygets användningsändamål, ytstruktur och material kräver • kan utnyttja övriga textiltekniker vid efterbehandling av en produkt • kan sy inredningstextiler och montera dem eller köpa tjänsten av en underleverantör.
---	--

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examensdelen avläggs i enlighet med en på förhand uppgjord och godkänd yrkesprovsplan på arbetsplatsen i sådana processer som uppfyller de produktionsvillkor och kännetecken som är typiska för yrket. Yrkesprovet består av de viktigaste arbetsuppgifterna som hänför sig till framställning av inredningstextiler och skall omfatta en hel tillverkningsprocess inklusive prissättning. Vid behov kan yrkesprovet kompletteras med intervjuer, förfrågningar, skriftliga uppgifter och separata arbetsprov eller projektuppgifter.

I samband med denna examensdel kan även de obligatoriska delarna (Gemensam yrkesskicklighet inom textilbranschen och/eller Produktionsekonomi och företagsverksamhet inom textilbranschen) avläggas.

10 § Kompletterande och efterbehandlande textiltekniker

Med kompletterande och efterbehandlande textiltekniker avses speciell efterbehandling av olika inrednings-, beklädnads- och övriga bruks- och prydnadstextiler, t.ex. genom sömnad, färgning, tryck, brodyr, oljning, laminering, dekatering genom att kofrera eller filtning. Syftet med efterbehandling av textiler är att få fram ännu bättre användnings-, slitage- och yttre egenskaper hos textilen och på så sätt förbättra produktens kvalitet. Arbetsuppgifterna hänför sig främst till tillverkning av enskilda produkter och små serier huvudsakligen med hantverksmässiga metoder. Vissa tjänster, t.ex. efterbehandlingstekniker som filtning och laminering, kan köpas av underleverantörer inom industrin.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till olika efterbehandlingsmetoder som påverkar en produkts utseende och hållbarhet 	<p>Kännedom om efterbehandlingsteknik och tillämpning</p> <p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • identifierar olika efterbehandlingstekniker och kan beskriva och utnyttja dem i sitt arbete • inser användningsändamålet och vet vilka egenskaper som särskilt krävs av produkten.
<ul style="list-style-type: none"> • kan tolka en modellskiss och göra en plan för efterbehandling av en produkt 	<p>Planering av tillverkningen och val av behandlingsmetod</p> <p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan läsa och tolka en konstnärs skiss • kan välja en ändamålsenlig, användbar och ekonomisk behandlingsmetod som höjer produktens bruksvärde och förbättrar kvaliteten eller tillför nya egenskaper • kan utföra behandlingsmetoden så att den bevarar modellens ursprungliga karaktär • kan utarbeta arbetsbeskrivningar för en produkt som skall behandlas • kan göra upp planer och instruktioner för efterbehandling av olika traditionella och moderna textilier så att det med hjälp av dem går att framställa en produkt • kan motivera sitt val av behandlingsmetod och avbilda textilier i sin användningsmiljö • kan dokumentera en behandlingsprocess med fotografier, ritningar samt genom att lagra materialprov så att man med hjälp av dem vid behov kan tillverka produkten senare.
<ul style="list-style-type: none"> • kan välja rätta material och efterbehandlingsmedel för ett tyg eller en produkt 	<p>Val av material och efterbehandlingsmedel</p> <p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan välja rätt efterbehandlingsmedel och rätta färger för varje produkt som skall efterbehandlas • kan välja efterbehandlingskemikalier, hjälpämnen och material för en produkt med beaktande av dess användningssyfte och modellens ursprungliga karaktär.

<ul style="list-style-type: none"> • kan efterbehandla handvävda, stickade, tryckta, färgade, tovade eller fabriksframställda tyger och vet vilket mervärde efterbehandlingen ger. 	<p>Behärskande av tillverkningsprocessen och betydelsen av efterbehandling Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan ställa i ordning ett rum för efterbehandling samt sköta sina arbetsredskap och hålla dem i skick • kan använda redskap och anordningar ekonomiskt och ergonomiskt • kan vid efterbehandling dra nytta av ytstrukturen och materialet hos det tyg som skall efterbehandlas • vet vilket mervärde efterbehandling tillför tyget eller produkten och kan motivera en eventuell höjning av priset med den höjda kvaliteten • kan vid efterbehandling ändamålsenligt utnyttja andra textiltekniker.
---	--

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examensdelen avläggs i enlighet med en på förhand uppgjord och godkänd yrkesprovsplan på arbetsplatsen i sådana processer som uppfyller de produktionsvillkor och kännetecken som är typiska för yrket. Yrkesprovet består av de viktigaste arbetsuppgifterna som hänför sig till kompletterande och efterbehandlande textiltekniker inom textilbranschen och skall omfatta en hel tillverkningsprocess inklusive prissättning. Vid behov kan yrkesprovet kompletteras med intervjuer, förfrågningar, skriftliga uppgifter och separata arbetsprov eller projektuppgifter.

I samband med denna examensdel kan även de obligatoriska delarna (Gemensam yrkesskicklighet inom textilbranschen och/eller Produktionsekonomi och företagsverksamhet inom textilbranschen) avläggas.

Den industriella textilbranschen

Examinanderna väljer tre delar (§ 11–21)

11 § Framställning av garn eller fibertyg

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanderna <ul style="list-style-type: none"> • känner till de viktigaste fibermaterialen 	Materialkännedom Examinanderna <ul style="list-style-type: none"> • har kunskaper om material och fibrer • kan identifiera olika fibermaterial och känner till deras allmänna egenskaper.
<ul style="list-style-type: none"> • behärskar spinning, kardning och nålning om de ingår i företagets verksamhet samt ytterligare tillverkning av garn eller fibertyg i företaget 	Spinning och tillverkning av garn Examinanderna <ul style="list-style-type: none"> • behärskar olika spinningsmetoder och är medveten om mervärdet som vidareförädlingen tillför • vet vilka förändringar hos garnens egenskaper som olika spinningsmetoder medför och känner till användningsområdena för garnen • kan tillämpa teorier för spinning i praktiken med olika maskiner, m.a.o. vet vad och varför något sker • kan planera spinning • kan använda alla maskiner eller anordningar som ingår i den egna spinningsprocessen, t.ex. sätta in material i maskiner och avlägsna det • kan organisera materialinmatning och övervaka materialets kretslopp • behärskar rengöring av sträckverk och valsar • kan reglera maskinerna till den del det behövs • kan dra nytta av färdiga program i utrustningen, maskinerna och kringutrustningen. Kardning Examinanderna <ul style="list-style-type: none"> • kan se till att rätt mängd material inmatas, använda en kardmaskin och övervaka kvaliteten på kardbandet eller -floret som kommer ut

	<ul style="list-style-type: none"> • kan förbereda arbetet: välja rätta material, blanda materialen enligt arbetsinstruktionen, kontrollera eller reglera kardmaskinens materialinmatning och flytta det färdiga materialet. <p>Framställning av fibertyg Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till olika processer för tillverkning av fibertyg • behärskar sin egen process och vet betydelsen av olika arbetsskeden • kan arbeta enligt arbetsbeskrivningar och använda maskiner. <p>Nålning Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • är förtrogen med de maskiner och anordningar som används vid framställning av fiberblandningar, förnålning och nålning • vet hur maskinerna kan regleras och monteras och kan reglera, montera och utföra granskningar på dem • vet vilka arbetsmetoder som används i olika arbetsskeden och behärskar arbetena i de olika skedena • kan läsa arbetsorder och arbeta enligt dem • känner till de vanligaste tillverkningssätten för produkterna • är insatt i de säkerhets- och kvalitetsbestämmelser som berör nålning • känner till de olika skedena i tillverkningsprocessen och sin egen roll i den • vet hur den slutliga produkten används.
<ul style="list-style-type: none"> • behärskar textilarbetet på arbetsplatsen. 	<p>Arbetet vid arbetsstället och arbetarskydd Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • är förtrogen med arbetarskyddsbestämmelserna och ergonomi, arbetar enligt dem och ser till att det egna arbetsstället är rent och snyggt • kan utföra de tester som förutsätts i varje arbetsskede i processen och dra korrekta slutsatser av testresultaten • vet betydelsen av varje arbetsskede i processen • kan arbeta högklassigt och värdesätta sitt eget arbete

	<ul style="list-style-type: none"> • kan rengöra maskiner och anordningar • kan utvärdera sitt arbete, sitt sätt att arbeta och kvaliteten på sin arbetsprestation.
--	---

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examensdelen avläggs i enlighet med en på förhand uppgjord och godkänd yrkesprovsplan på arbetsplatsen i sådana processer som uppfyller de produktionsvillkor och kännetecken som är typiska för yrket. Yrkesprovet består av de viktigaste arbetsuppgifterna som hänför sig till framställning av garn eller fibertyg och skall omfatta en logisk tillverkningsprocess. En produkt framställs från början till slut, inklusive efterbehandling och pris-sättning. Vid behov kan yrkesprovet kompletteras med intervjuer, förfrågningar, skriftliga uppgifter och separata arbetsprov eller projektuppgifter.

I samband med denna examensdel kan även de obligatoriska delarna (Gemensam yrkesskicklighet inom textilbranschen och/eller Produktionsekonomi och företagsverksamhet inom textilbranschen) avläggas.

12 § Industriell vävning

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanderna <ul style="list-style-type: none"> • känner till de viktigaste materialen och textilstrukturena 	Materialkännedom Examinanderna <ul style="list-style-type: none"> • känner till material, garn och garnstrukturer samt bindningslära.
<ul style="list-style-type: none"> • behärskar funktionsprinciperna för vävmaskiner, de förberedande arbetskedena före vävning samt själva vävningen och bindningsläran för vävning 	Varpning och klistring Examinanderna <ul style="list-style-type: none"> • känner till olika garn och klistarmedel • är förtrogen med olika sätt att varpa • kan utgående från arbetsbeskrivningar sätta upp en väv i en ram och trä trådarna samt varpa en varpbom som uppfyller kvalitetskraven • kan vid klistring sätta bommarna på plats och sköta om användningen av en klistringsmaskin, vilket innefattar att ställa in garnåtgång och värden på maskinen • kan utföra normal rengöring på maskinerna • kan identifiera felfunktioner • kan rulla upp varpen på varpbommen. Solvning och knytning Examinanderna <ul style="list-style-type: none"> • kan utföra solvning genom att assistera eller själv trä varpen för hand eller med

	<p>hjälp av en automatisk solvningsmaskin</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan bindningslära • kan rätta till fel i solvningen • kan sätta varpuppsättningen på plats och rätta till fel • kan knyta fast varpen • kan använda en vävmaskin • kan använda färdiga program inom det egna arbetsområdet. <p>Vävning Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till olika sätt att föra in inslaget och den utrustning som används för detta • vet hur en vävmaskin fungerar • kan använda en vävmaskin och framställa högklassiga produkter • kan bedöma när en maskin kräver reparation eller underhåll • kan läsa arbetsbeskrivningar och utgående från dem reglera maskiner samt korrigera garnåtgång och maskininställning • kan byta slagbom • kan framställa styrband för en skaftmaskin och installera det i maskinen eller flytta bindningen till maskinen på något annat sätt • kan utföra en textilanalys på råfiber.
<ul style="list-style-type: none"> • behärskar textilarbetet på arbetsplatsen. 	<p>Arbetet vid arbetsstället och arbetarskydd Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • är förtrogen med arbetarskyddsbestämmelserna och ergonomi, arbetar enligt dem och ser till att det egna arbetsstället är rent och snyggt • kan utvärdera sitt arbete, sitt sätt att arbeta och kvaliteten på sin arbetsprestation.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examensdelen avläggs i enlighet med en på förhand uppgjord och godkänd yrkesprovsplan på arbetsplatsen i sådana processer som uppfyller de produktionsvillkor och kännetecken som är typiska för yrket. Yrkesprovet består av de viktigaste arbetsuppgifterna som hänför sig till industriell vävning och skall omfatta en logisk tillverkningsprocess. En produkt framställs från början till slut, inklusive efterbehandling och prissättning. Vid behov kan yrkesprovet kompletteras med intervjuer, förfrågningar, skriftliga uppgifter och separata arbetsprov eller projektuppgifter.

I samband med denna examensdel kan även de obligatoriska delarna (Gemensam yrkesskicklighet inom textilbranschen och/eller Produktionsekonomi och företagsverksamhet inom textilbranschen) avläggas.

13 § Industriell trikåframställning

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till de viktigaste materialen och textilstrukturerna 	<p>Materialkännedom Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till material, garn och garnstrukturer samt bindningsläran för varpstickning • känner till garnmaterial samt garns grovlek, böjlighet och draghållfasthet • är insatt i de vanligaste trikåstrukturerna, vet deras egenskaper och kan framställa dem.
<ul style="list-style-type: none"> • behärskar trikåframställning med antingen rundstickmaskin, flatstickmaskin, strumpmaskin eller varpstickmaskin eller med flera av dessa maskiner beroende på företagets maskinpark och produktionsverksamhet 	<p>Trikåframställning med rundstickmaskin Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till olika typer av stickmaskiner, deras tekniska egenskaper och funktionsprinciper • vet maskinens sticktäthet och hur diametern påverkar produkten • kan läsa stickmönster utgående från en modell • kan utföra de vanligaste bytena av nålar och maskininstallationerna • kan granska den stickade varan som maskinen producerar utgående från kvalitetsstandarderna • kan ta behövliga prov på vikt och bredd. <p>Trikåframställning med flatstickmaskin Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan funktionsprinciperna för en flatstickmaskin • känner till vilka typer av flatstickmaskiner som förekommer och deras egenskaper • känner till numreringen för flatstickmaskiner • kan principen för hur maskor bildas • kan byta mönster i maskinen och rätta till fel • vet grunderna i formstickning • kan förutse fel.

	<p>Trikåframställning med strumpmaskin Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet hur maskor bildas och behärskar terminologin i anslutning till det • kan redogöra för betydelsen för varje del i en maskin • behärskar sambandet mellan maskinens finhetsgrad och garnnumrering • kan justera systemen för inmatning av garn och kontrollera att garnåtgången är den rätta • behärskar maskinens olika övervaknings-system • kan byta mönster i en maskin • kan sticka med olika typer av stickmaskiner • kan välja rätt nål för varje arbete • kan rengöra en maskin • kan granska den produkt som maskinen framställer • identifierar hög kvalitet och behärskar kvalitetskriterierna för de olika produkterna. <p>Varpstickning Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet hur maskor bildas och behärskar terminologin i anslutning till det • kan använda och utnyttja färdiga program i maskinen • vet betydelsen av maskinens olika delar • kan använda en varpstickmaskin och sticka produkter av god kvalitet samt bedöma när maskiner kräver reparation eller underhåll • kan sätta garn i maskinen • kan läsa arbetsbeskrivningar och utgående från dem även reglera garninmatning och maskininställningar • kan byta slagbom • kan justera garnåtgången • kan utföra en textilanalys på råfiber.
<ul style="list-style-type: none"> • behärskar textilarbetet på arbetsplatsen. 	<p>Arbetet vid arbetsstället och arbetarskydd Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • är förtrogen med arbetarskyddsbestämmelserna och ergonomi, arbetar enligt dem och ser till att det egna arbetsstället är rent och snyggt

	<ul style="list-style-type: none"> • kan utvärdera sitt arbete, sitt sätt att arbeta och kvaliteten på sin arbetsprestation • behärskar behövliga datasystem.
--	---

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examensdelen avläggs i enlighet med en på förhand uppgjord och godkänd yrkesprovsplan på arbetsplatsen i sådana processer som uppfyller de produktionsvillkor och kännetecken som är typiska för yrket. Yrkesprovet består av de viktigaste arbetsuppgifterna som hänför sig till industriell trikåframställning och skall omfatta en logisk tillverkningsprocess. En produkt framställs från början till slut, inklusive efterbehandling och prissättning. Vid behov kan yrkesprovet kompletteras med intervjuer, förfrågningar, skriftliga uppgifter och separata arbetsprov eller projektuppgifter.

I samband med denna examensdel kan även de obligatoriska delarna (Gemensam yrkesskicklighet inom textilbranschen och/eller Produktionsekonomi och företagsverksamhet inom textilbranschen) avläggas.

14 § Industriell vidarebehandling

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar färgning inklusive förbehandling av textilier samt textiltryck och efterbehandling i enlighet med företagets produktionsverksamhet 	<p>Förbehandlingar vid färgning Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan förbehandla olika textilmaterial på ett sätt som den fortsatta processen förutsätter • kan utföra de olika skedena av förbehandlingen enligt arbetsbeskrivningar och föreskrifter • kan använda de maskiner som används vid förbehandling • kan dosera kemikalier och vet deras betydelse i processen. <p>Färgning Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan färga olika textilmaterial på ett sätt som den fortsatta användningen förutsätter • kan utföra de olika skedena av färgningen enligt arbetsbeskrivningar och föreskrifter • kan använda de maskiner som används vid färgning • kan väga färger, dosera kemikalier och göra korrigerande recept.

	<p>Textiltryck Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan trycka olika textilmaterial på ett sätt som den fortsatta användningen förutsätter • kan tillverka schabloner • kan utföra de olika skedena av tryck- och schablonarbetet enligt arbetsbeskrivningar och föreskrifter • kan använda de maskiner som används vid tryck- och schablonarbete • kan väga färger, dosera kemikalier samt göra korrigerande recept och vet deras betydelse i processen. <p>Efterbehandling Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan efterbehandla olika textilmaterial på ett sätt som den fortsatta användningen förutsätter • kan utföra de olika efterbehandlingsskedena enligt arbetsbeskrivningar och föreskrifter • kan använda de maskiner som används vid efterbehandling • kan dosera kemikalier och vet deras betydelse i processen.
<ul style="list-style-type: none"> • behärskar arbetsprocessen på arbetsplatsen. 	<p>Behärskande av arbetsprocessen samt arbetarskydd Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • identifierar hög kvalitet och kan granska slutresultatet • behärskar användning av datasystem till de delar det behövs • kan självständigt utföra felsökning, enkla reparationer och dagligt underhåll • klarar av att flytta de förnödenheter som förekommer i arbetet samt att hålla ordning och reda vid sitt arbetsställe • behärskar arbetarskyddsbestämmelserna som berör de kemikalier de använder.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examensdelen avläggs i enlighet med en på förhand uppgjord och godkänd yrkesprovsplan på arbetsplatsen i sådana processer som uppfyller de produktionsvillkor och kännetecken som är typiska för yrket. Yrkesprovet består av de viktigaste arbetsuppgifterna som

hänför sig till industriell vidarebehandling och skall omfatta en logisk tillverkningsprocess. En produkt framställs från början till slut, inklusive efterbehandling och prissättning. Vid behov kan yrkesprovet kompletteras med intervjuer, förfrågningar, skriftliga uppgifter och separata arbetsprov eller projektuppgifter.

I samband med denna examensdel kan även de obligatoriska delarna (Gemensam yrkesskicklighet inom textilbranschen och/eller Produktionsekonomi och företagsverksamhet inom textilbranschen) avläggas.

15 § Testning av textiler

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> identifierar de vanligaste fiber-, garn- och tygmaterialet som används inom textil- och beklädnadsbranschen 	<p>Materialkännedom</p> <p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> identifierar de vanligaste fiberråvarorna som används inom textil- och beklädnadsbranschen och kan beskriva deras allmänaste egenskaper vet hur man identifierar de vanligaste fiberråvarorna samt identifierar de vanligaste garnstrukturerna och sätten att beteckna garn kan mäta garnnummer, mängden trådar och i vilken riktning de är tvinnade.
<ul style="list-style-type: none"> kan beskriva de vanligaste materialens typiska egenskaper och med vilka metoder man mäter dessa egenskaper kan jämföra och bedöma de textilmaterial de använder på basis av mättningsresultaten de fått. 	<p>Testning av textiler</p> <p>Examinanderna kan testa textilmaterial så, att de</p> <ul style="list-style-type: none"> förstår betydelsen av garnens hållfasthet och töjbarhet och kan bedöma och jämföra de mätresultat de fått identifierar olika dukvaror av textilmaterial och kan beskriva deras allmänna egenskaper känner till begreppen kvadratmeter- och löpmetervikt och kan fastställa materialens täthet och bredd förstår hur egenskaper som hållfasthet, färghållbarhet och måttförändring påverkar dukvaror av textilmaterial och kan bedöma och jämföra de mätresultat de fått.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examensdelen avläggs i enlighet med en på förhand uppgjord och godkänd yrkesprovsplan på arbetsplatsen i sådana processer som uppfyller de produktionsvillkor och kännetecken som är typiska för yrket. Yrkesprovet består av de viktigaste arbetsuppgifterna som

hänför sig till testning av textilier och skall omfatta en logisk tillverkningsprocess. En produkt framställs från början till slut, inklusive efterbehandling och prissättning. Vid behov kan yrkesprovet kompletteras med intervjuer, förfrågningar, skriftliga uppgifter och separata arbetsprov eller projektuppgifter.

I samband med denna examensdel kan även de obligatoriska delarna (Gemensam yrkesskicklighet inom textilbranschen och/eller Produktionsekonomi och företagsverksamhet inom textilbranschen) avläggas.

16 § Baskunskaper om underhåll

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> förstår att man med underhåll strävar efter största möjliga användningsgrad och en lång livslängd för maskinerna. 	<p>Baskunskaper om underhåll</p> <p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> behärskar grunderna för lönsam verksamhet, produktivitet och för framställning av en högklassig produkt och beaktar dem i sitt arbete vet betydelsen av förebyggande maskinunderhåll i en kvalitetsinriktad verksamhet behärskar grundprinciperna och -funktionerna för underhåll kan ta i beaktande ekologiska frågor och miljöskyddsfrågor behärskar bokföring av underhåll kan grunderna i maskin- och metallteknik kan läsa tekniska ritningar och arbeta utgående från dem kan grunderna i hydraulik och pneumatik kan läsa scheman och avgöra effekten av styrningssätt, funktionssätt och regleringar i enkla system samt lokalisera störningar och orsakerna till dem kan grunderna i elteknik behärskar elsäkerhetsbestämmelserna till den del de berör den egna arbetsenheten behärskar grundstorheterna inom elteknik och deras inbördes förhållanden känner till grundbeståndsdelarna inom elteknik och elektronik samt de vanligaste komponenterna och deras betydelse förstår att underhåll av maskiner är ett kontinuerligt, regelbundet och förebyggande arbete känner till arbetarskyddsbestämmelserna och arbetar i enlighet med dem.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examensdelen avläggs i enlighet med en på förhand uppgjord och godkänd yrkesprovsplan på arbetsplatsen i sådana processer som uppfyller de produktionsvillkor och kännetecken som är typiska för yrket. Yrkesprovet består av de viktigaste arbetsuppgifterna som hänför sig till underhåll av maskiner och anordningar inom textilbranschen och skall omfatta en logisk tillverkningsprocess. En produkt framställs från början till slut, inklusive efterbehandling och prissättning. Vid behov kan yrkesprovet kompletteras med intervjuer, förfrågningar, skriftliga uppgifter och separata arbetsprov eller projektuppgifter.

I samband med denna examensdel kan även de obligatoriska delarna (Gemensam yrkesskicklighet inom textilbranschen och/eller Produktionsekonomi och företagsverksamhet inom textilbranschen) avläggas.

17 § Underhåll av maskiner för framställning av garn och fibertyg

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar tillverkningsprocessen för garn och fibertyg samt funktionsprinciperna för de maskiner och anordningar som används • kan underhålla och reparera de vanligaste felen i de maskiner som förekommer i företaget.	<p>Underhåll av maskiner Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan reparera och underhålla de maskiner och anordningar som används vid öppning och blandning av fibrer • kan reparera och underhålla de maskiner och anordningar som används vid kardning av fibrer och framställning av förgarn. <p>Spinning och framställning av garn Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan reparera och underhålla maskiner och anordningar som används vid spinning av garn • kan spinna och tillverka garn • kan reparera och underhålla maskiner och anordningar som används vid spolning av garn. <p>Nålning vid framställning av fibertyg Förutom underhåll vid öppning, blandning och kardning av fibrer skall examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kunna använda en nålningsmaskin • behärska underhålls- och reparationssystemen för nålningsmaskiner • känna till frågor som berör smörjning av en nålningsmaskin inklusive oljekvaliteter • känna till och kunna underhålla och reparera pneumatiska system i nålningsmaskiner • känna till övervakningssystem jämte sen-

	<p>sorer som ansluter till användningen av en nålningsmaskin</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärska de frågor som berör inställning och justering av en nålningsmaskin • kunna säkerhetsbestämmelserna och arbeta i enlighet med dem • kunna underhålla och reparera en nålningsmaskin • känna till nålningsmaskinernas datasystem och de viktigaste styrsystemen • kunna fastställa fel i ett styrsystem • känna till de elektriska anordningarna i nålningsmaskiner och hur de fungerar • kunna definiera fel: elektriskt/mekaniskt • känna till de hydrauliska anordningarna i nålningsmaskiner och kunna reparera dem • kunna reparera nålningsmaskinernas kraftöverföringssystem, växellådor, vinkelväxlar, domkrafter och kopplingar • känna till hur nålningsmaskiner är byggda • veta sin egen roll i tillverkningsprocessen och kunna bedöma kvaliteten på sitt eget arbete och på sin arbetsprestation.
--	---

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examensdelen avläggs i enlighet med en på förhand uppgjord och godkänd yrkesprovsplan på arbetsplatsen i sådana processer som uppfyller de produktionsvillkor och kännetecken som är typiska för yrket. Yrkesprovet består av de viktigaste arbetsuppgifterna som hänför sig till underhåll av maskiner och anordningar inom textilbranschen och skall omfatta en logisk tillverkningsprocess. En produkt framställs från början till slut, inklusive efterbehandling och prissättning. Vid behov kan yrkesprovet kompletteras med intervjuer, förfrågningar, skriftliga uppgifter och separata arbetsprov eller projektuppgifter.

I samband med denna examensdel kan även de obligatoriska delarna (Gemensam yrkesskicklighet inom textilbranschen och/eller Produktionsekonomi och företagsverksamhet inom textilbranschen) avläggas.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar teknikerna i de maskiner och anordningar som används inom det egna yrkesområdet • kan installera, underhålla, reparera och justera maskinerna samt framställa produkter i enlighet med uppställda kvalitetsmål • kan grunderna i bindningslära och har skaffat sig behövliga kunskaper om garn. 	<p>Grundtekniken i maskiner och anordningar</p> <p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar hela vävprocessen: förarbeten, vävning och granskning • vet betydelsen av olika maskindelar och kan underhålla, reparera och byta dem • behärskar övervakningssystemen i en maskin och kan avgöra orsaken vid maskinstopp • vet kvalitetskriterierna för de olika produkterna och kan jämföra en produkt med de fastställda kvalitetskriterierna för den • kan installera en vävmaskin så att den fungerar och utgående från ett timingschema ställa in olika maskindelar så att de fungerar tidsmässigt rätt • kan eliminera eller rätta till fel som uppstår vid vävning. <p>Förarbeten</p> <p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar klistring och varpning • kan utföra de olika arbetsskedena vid solvning • kan underhålla och reparera maskinerna och anordningarna som används vid förarbeten. <p>Vävning</p> <p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan placera ett nytt stycke i en maskin och göra alla behövliga inställningar • kan knyta i en ny varp i en maskin • kan ta isär, granska och underhålla, bl.a. smörja, och montera ihop maskinens olika delar • kan utföra alla maskinjusteringar vid vävning utgående från ett timingschema • kan programmera in en ny kvalitet eller ett nytt mönster i en maskin och använda utrustning för mönsterplanering.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examensdelen avläggs i enlighet med en på förhand uppgjord och godkänd yrkesprovsplan på arbetsplatsen i sådana processer som uppfyller de produktionsvillkor och kännetecken som är typiska för yrket. Yrkesprovet består av de viktigaste arbetsuppgifterna som hänför sig till underhåll av maskiner och anordningar inom textilbranschen och skall omfatta en logisk tillverkningsprocess. En produkt framställs från början till slut, inklusive efterbehandling och prissättning. Vid behov kan yrkesprovet kompletteras med intervjuer, förfrågningar, skriftliga uppgifter och separata arbetsprov eller projektuppgifter.

I samband med denna examensdel kan även de obligatoriska delarna (Gemensam yrkesskicklighet inom textilbranschen och/eller Produktionsekonomi och företagsverksamhet inom textilbranschen) avläggas.

19 § Underhåll av trikåmaskiner

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar teknikerna i de maskiner och anordningar som används inom det egna yrkesområdet • kan installera, underhålla, reparera och justera maskinerna samt framställa produkter i enlighet med uppställda kvalitetsmål • kan grunderna i bindningslära och har skaffat sig behövliga kunskaper om garn.	<p>Underhåll av rundstickmaskiner Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • för bok över underhållet av varje maskin • känner till olika oljekvaliteter och till vad de används • känner till olika smörjautomater och hur de regleras, centralsmörjsystem samt tryckluftsanordningar • känner till olika maskiners nål- och platina typer så att de i tid kan avgöra när de skall rengöras eller förnyas • är förtrogen med funktionsprinciperna för rundstickmaskiners övervakningssystem av garn och nålar samt för övrig larmapparat och kan testa och underhålla den • känner maskinernas normala ljud då de går och kan lokalisera felaktiga ljud i tid, innan det sker en större olycka. <p>Underhåll av flatstickmaskiner Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar tillverkningen av en produkt från början till slut • behärskar programmeringsspråket och programmeringsanordningen • kan bearbeta färdiga program • behärskar interaktion med planerarna • känner maskinernas mekanismer och kan förutse reparationer och justeringar • känner till smörjningsscheman och oljekvaliteter

- kan granska en produkt och bedöma dess kvalitet.

Underhåll av strumpmaskiner

Examinanderna

- vet hur maskor bildas och behärskar terminologin i anslutning till det
- kan redogöra för betydelsen av varje del i en maskin
- behärskar sambandet mellan maskinens finhetsgrad och garnnumrering
- kan justera systemen för inmatning av garn och kontrollera att garnåtgången är den rätta
- kan sticka med olika typer av stickmaskiner
- kan välja rätt nål för varje arbete
- kan rengöra en maskin
- kan registrera produkter i en databas
- identifierar hög kvalitet och behärskar kvalitetskriterierna för de olika produkterna
- kan ta isär, granska och underhålla, bl.a. smörja, och montera ihop maskinens olika delar
- kan granska en produkt och bedöma dess kvalitet.

Underhåll av varpstickmaskiner

Examinanderna

- behärskar bindningsläran för varpstickning, känner till hur maskor bildas och tillhörande termer samt kan läsa ritningar och produktkort
- behärskar de tekniker som används i maskinerna och anordningarna inom det egna yrkesområdet
- vet betydelsen och funktionsprinciperna för olika maskindelar och kan reparera dem till den del det behövs
- kan använda en varpstickmaskin
- kan korrigera och reglera stickningens spänning och trådarnas jämnhet
- kan sätta garn i en maskin samt byta mönster och kvalitet
- behärskar de olika övervakningssystemen i en maskin
- kan lokalisera orsaken till störning eller fel i maskinen

	<ul style="list-style-type: none"> • kan installera, underhålla, reparera och reglera maskiner så att de framställer produkter som uppfyller de uppställda kvalitetskraven • kan vid behov reparera en maskin • kan bedöma produkternas kvalitet • känner till arbetarskyddsbestämmelserna och ergonomi och arbetar enligt dem samt ser till att den egna arbetsmiljön är ren och snygg.
--	--

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examensdelen avläggs i enlighet med en på förhand uppgjord och godkänd yrkesprovsplan på arbetsplatsen i sådana processer som uppfyller de produktionsvillkor och kännetecken som är typiska för yrket. Yrkesprovet består av de viktigaste arbetsuppgifterna som hänför sig till underhåll av maskiner och anordningar inom textilbranschen och skall omfatta en logisk tillverkningsprocess. En produkt framställs från början till slut, inklusive efterbehandling och prissättning. Vid behov kan yrkesprovet kompletteras med intervjuer, förfrågningar, skriftliga uppgifter och separata arbetsprov eller projektuppgifter.

I samband med denna examensdel kan även de obligatoriska delarna (Gemensam yrkesskicklighet inom textilbranschen och/eller Produktionsekonomi och företagsverksamhet inom textilbranschen) avläggas.

20 § Underhåll av maskiner för vidarebehandling av textilier

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanderna <ul style="list-style-type: none"> • kan reparera och underhålla de mekaniska, hydrauliska och pneumatiska funktionerna i maskiner och anordningar som används vid förbehandling, färgning, textiltryck och efterbehandling av textilier • kan använda ovannämnda maskiner. 	Underhåll av maskiner som används vid vidarebehandling Examinanderna <ul style="list-style-type: none"> • känner till processerna för vidarebehandling och de olika arbetsmetoderna som används i olika arbetsskeden • kan förutse när maskinerna skall underhållas och underhålla dem • känner till maskinernas elektriska anordningar och hur de fungerar • kan identifiera mekaniska, hydrauliska och pneumatiska fel i maskinerna och reparera dem • behärskar användningen av datasystem till den del det behövs • kan kontrollera att maskinen fungerar efter reparation eller underhåll • känner till smörjmedel och deras egen-

	<p>skaper och kan välja rätt medel för varje objekt</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till arbetarskyddsbestämmelserna och arbetar i enlighet med dem • känner till säkerhetsföreskrifterna för de kemikalier de använder.
--	--

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examensdelen avläggs i enlighet med en på förhand uppgjord och godkänd yrkesprovsplan på arbetsplatsen i sådana processer som uppfyller de produktionsvillkor och kännetecken som är typiska för yrket. Yrkesprovet består av de viktigaste arbetsuppgifterna som hänför sig till underhåll av maskiner och anordningar inom textilbranschen och skall omfatta en logisk tillverkningsprocess. En produkt framställs från början till slut, inklusive efterbehandling och prissättning. Vid behov kan yrkesprovet kompletteras med intervjuer, förfrågningar, skriftliga uppgifter och separata arbetsprov eller projektuppgifter.

I samband med denna examensdel kan även de obligatoriska delarna (Gemensam yrkesskicklighet inom textilbranschen och/eller Produktionsekonomi och företagsverksamhet inom textilbranschen) avläggas.

21 § Informationsteknik inom det egna yrkesområdet

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan använda färdiga program och elektroniska styrsystem inom det egna yrkesområdet samt andra dataöverförings- och registreringsprogram som används inom produktion och kvalitetskontroll • förstår betydelsen av och möjligheterna med datateknik och datorer inom det egna yrkesområdet. 	<p>Behärskande av datateknik inom det egna yrkesområdet</p> <p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan hantera filer, d.v.s. söka och registrera information om produktionen, skriva ut och spara information samt kopiera och vidarebefordra information genom att använda egna dataöverföringsprogram • kan i sitt arbete använda datateknik för maskinjustering, mönsterbearbetning och dataöverföring genom användning av färdiga program • kan använda det egna företags elektroniska styrsystem.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examensdelen avläggs i enlighet med en på förhand uppgjord och godkänd yrkesprovsplan på arbetsplatsen i sådana processer som uppfyller de produktionsvillkor och kännetecken som är typiska för yrket. Yrkesprovet består av de viktigaste arbetsuppgifterna som hänför sig till underhåll av maskiner och anordningar inom textilbranschen och skall omfatta en logisk tillverkningsprocess. En produkt framställs från början till slut, inklusive efterbehandling och prissättning. Vid behov kan yrkesprovet kompletteras med intervjuer,

förfrågningar, skriftliga uppgifter och separata arbetsprov eller projektuppgifter.

I samband med denna examensdel kan även de obligatoriska delarna (Gemensam yrkesskicklighet inom textilbranschen och/eller Produktionsekonomi och företagsverksamhet inom textilbranschen) avläggas.

FRIVILLIG EXAMENSDEL

22 § Företagsamhet

Examinanderna har rätt att foga delen Företagsamhet till sin examen. Kraven på yrkesskicklighet, målen och kriterierna för bedömningen i denna valfria examensdel är följande:

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan bedöma sina personliga färdigheter och möjligheter att eventuellt verka som företagare i branschen	<p>Bedömning av de egna företagarfärdigheterna</p> <p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet hurdana personliga färdigheter som stödjer en framgångsrik företagsverksamhet och kan på basis av det analysera sina värderingar och bedöma sina förutsättningar att verka som företagare • kan med hjälp av sakkunniga göra upp en plan för sin personliga utveckling som företagare.
<ul style="list-style-type: none"> • kan granska branschen och de möjligheter och risker som är förknippade med att starta och utveckla företagsverksamhet	<p>Utredning av verksamhetsförutsättningarna för företaget</p> <p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • har satt sig in i branschen så att de kan bedöma dess framtidsutsikter och utveckling och de möjligheter marknaden erbjuder med tanke på inledande av egen företagsverksamhet • kan bedöma det eventuella egna företags utsikter till framgång och lönsamhet, m.a.o. om det går att försörja sig på det • är medveten om en företagares ansvar och förpliktelser.
<ul style="list-style-type: none"> • känner till olika sätt att inleda företagsverksamhet och olika företagsformer och kan utveckla en preliminär affärsidé för sitt företag	<p>Utformning av affärsidé</p> <p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan jämföra olika sätt att inleda företagsverksamhet eftersom de känner till de vanligaste lösningarna i Finland, t.ex. företagsformer, startprocedurer samt

	<p>ansvar och risker och kan med experter diskutera alternativen för sin egna eventuella företagsverksamhet</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan tillsammans med experter utveckla en affärsidé för sitt företag och vet hurdana ekonomiska, produktionsmässiga och psykiska resurser det kräver att inleda företagsverksamhet • kan med experter diskutera den egna företagsidéns möjligheter att lyckas.
<ul style="list-style-type: none"> • kan skapa kund- och nätverkskontakter 	<p>Kund- och nätverkskontakter Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan överväga olika alternativ och inom ramen för sina möjligheter bygga upp kund-, leverantörs- och övriga nätverksrelationer som är viktiga för företagets kontinuitet • kan göra utkast till avtal med ovan nämnda nätverkspartner genom att anlita experter.
<ul style="list-style-type: none"> • kan handla enligt de viktigaste företagsekonomiska principerna 	<p>Ekonomisk verksamhet Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan välja åtgärder som främjar ett företags lönsamhet och prissätta tjänster även med beaktande av marknadsfaktorer • kan tolka ett företags bokslut i fråga om kapital, tillgångar, solvens och resultat samt överväga möjligheterna att utveckla den ekonomiska verksamheten, vid behov i samarbete med sakkunniga • kan göra upp en grov resultatprognos för sitt företag och anlita experter i beskattningsfrågor.
<ul style="list-style-type: none"> • kan utnyttja sakkunnigtjänster. 	<p>Sakkunnigtjänster Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan skaffa sådan information och hjälp av sakkunniga som behövs vid grundandet av ett företag och i verksamhetens olika skeden.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Det centrala i denna examensdel är att examinanderna kan utvärdera sina egna förutsättningar att verka som företagare. De kan granska möjligheterna för att företagsverksamheten skall lyckas, utforma en affärsidé för sitt eventuella företag och beräkna om den tilltänkta verksamheten skulle vara lönsam och försörja företagaren. De kan utnyttja olika nätverk och anlita experter vid planering och inledande av företagsverksamheten.

Yrkesprovet består av en preliminär affärsidé för det egna företaget kompletterad med utredningar, beräkningar och rapporter om förutsättningar och risker som är förknippade med verksamheten samt med dokument som beskriver processens gång. I yrkesprovet ingår även examinandens egen utvärdering och plan för utveckling av de egna möjligheterna och förutsättningarna att verka som företagare.

Yrkesprovet fördjupas genom ett samtal med sakkunniga, där man preciserar den eventuella företagarens förmåga att besluta om ett eventuellt inledande av företagsverksamhet.

Bedömningen sker som ett samarbete mellan näringslivets parter, experter på företagsverksamhet och representanter för utbildningen.

Beskrivning av textilbranschen

Textilbranschen erbjuder många möjligheter. Vårt klimat kräver skyddande och varma textilier och dessutom strävar vi efter att med textilier skapa en trivsamt, fungerande och trygg miljö. Varje generation och kultur skapar sina egna textilier, klär sig i dem, inreder med dem och formar med hjälp av dem sin omgivning. Fackmän inom textilbranschen klarar sig i en föränderlig tillvaro genom att inrikta sin egen produktion och hela tiden utveckla sina arbetsätt. Det räcker inte med att kunna tillverka en textil utan man måste observera förändringarna inom textilbranschen och kunna reagera på de fortgående förändringarna.

Framställning av textilier uppfattas ofta endast som en kreativ planeringsprocess men att producera textilier är en otroligt intressant process som innefattar många uppgifter: produkt- och produktionsplanering, framställning av textilier av mångahanda material med olika tekniker och för olika ändamål. Även efterbehandling, testning, marknadsföring och försäljning av textilier erbjuder arbetsplatser inom textilbranschen, likaså skötsel och underhåll av textilier. Förutom de traditionella bruks-, prydnads- och konsttextilerna, har under de senaste åren andelen tekniska textilier samt sanitets- och sjukhustextiler ökat. Tekniska textilier används t.ex. inom bilindustrin i krockkuddar och innanför stötfångaren för att dämpa sammanstötningen vid en kollision. Råmaterialen för garn och tyger utvecklas och förbättras kontinuerligt eftersom det krävs speciella egenskaper av material som används i arbets-, idrotts- och friluftskläder.

Yrkesverksamma inom textilbranschen kan välja antingen den industriella textilbranschen eller hantverk och konstindustri inom textilbranschen och skaffa sig kompetens inom det område de väljer. De kan såväl inom den industriella branschen som inom hantverk och konstindustri välja mellan de traditionella textilteknikerna vävning, färgning eller textiltryck eller specialisera sig inom den industriella branschen på framställning av garn eller fibertyg, trikåframställning, vidarebehandling eller testning av textilier eller underhåll av maskinerna inom branschen. Inom hantverk och konstindustri är det möjligt att välja tovning, specialtekniker för textilier, framställning av inredningstextiler, kompletterande och efterbehandlande textiltekniker eller bevarande skötsel av textilier. Man kan dessutom skaffa sig kompetens inom företagsverksamhet eller annan verksamhet som stödjer textilbranschen.

Att tillverka textilier innebär framställning av unika produkter och provexemplar eller små serier som kräver intensivt handarbete, service eller handledning inom textilbranschen, testning och kvalitetskontroll, kunnande om fiberns utveckling till färdig produkt samt marknadsföring, försäljning och underhåll av produkterna. Nya möjligheter för textilier har skapats inom konst, reklam, mode, beklädnad och idrott och textilier som möjliggör olikartade produktionsprocesser i stora, medelstora och små företag, såsom tekniska textilier, viror, filter, intelligens-textilier samt textilier som används inom byggnads-, trafik- och sjukhusbranschen, har kontinuerligt utvecklats. Yrkesmän inom textilbranschen kan antingen arbeta inom storproduktionen i textilteam i spinnerier, väverier, nålningsenheter, fibertygsfabriker, trikåfabriker, textiltryckerier, färgerier och efterbehandlingsenheter där de har specialiserat sig på ett visst kompetensområde eller inom olika områden och yrken inom hantverk och konstindustri eller som mångkunniga egna företagare. De kan arbeta som underleverantörer till större textilföretag eller som huvudmän låta framställa sina produkter för olika företag. Dessutom är hantverksindustri en viktig binäring för många och kan ge en extra inkomst som möjliggör boende i glesbygder.

Arbetet inom textilbranschen grundar sig på ett kundorienterat arbetssätt. Man bjuder ut sin egen produkt vilket innebär en betoning av individens arbete och hantverksskicklighet, av högklassig planering och tillverkning av produkterna liksom av genomförandet av idé till tillverkning och behärskandet av tillverkningsprocessen. Arbetet kan omfatta samarbete med olika parter vilket kräver kommunikations- och interaktionsfärdigheter, språk- och kulturkunskaper samt tolerans och förmåga att uppskatta andras arbete.

Möjligheterna till att arbeta utomlands ökar. Internationella utställningar, mässor, köp- och säljevenemang ger textilföretagare chans att bekanta sig med marknaden, få ny information och presentera sitt eget kunnande. Språkkunskaper och god kommunikationsförmåga öppnar möjligheter till samarbete och anskaffning av material och maskiner samt reparations- och underhållsarbete förutsätter fackspråkliga kunskaper. Användbarhet, kvalitet, lönsamhet, miljövänlighet och det estetiska i produkterna är viktiga frågor för yrkesmän inom textilbranschen.

Dragningskraften och möjligheterna inom textilbranschen, d.v.s. nyckeln till framgång, ligger i kvaliteten på planering och tillverkning, individualitet och tradition. Nätverksbildningen inom branschen ger möjligheter till samarbete med olika branscher och produktifiering av högklassiga och efterfrågade produkter och tjänster. Den nuvarande yrkesprovsbaserade utbildningen möjliggör en individualisering av studier och yrkesprov och ger därför goda möjligheter att utveckla individuella produkter och tjänster inom textilbranschen både lokalt, nationellt och internationellt. Företagsamhet och uppfinningsriktighet är viktigt inom branschen. Textilbranschen en bransch som följer med sin tid och som bygger på gamla traditioner. Kreativitet, fördomsfrihet och en omfattande kompetens garanterar ett till form, färg och tema brett och högklassigt utbud av textilprodukter.

Utbildningsstyrelsen har godkänt dessa examensgrunder med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

De fristående examina är examina som särskilt planerats och utvecklats för att avläggas av den vuxna befolkningen.

Planeringen och genomförandet av de fristående examina baserar sig på ett nära samarbete mellan sakkunniga inom undervisning och arbetsliv.

Utbildningsstyrelsen/biblioteket
Pb 380
00531 Helsingfors
tfn: (09) 774 774 50
fax (09) 774 774 75
kirjasto@oph.fi
www.utbildningsstyrelsen.fi